

LA PARRÒQUIA DE SANT RAMON DE PENYAFORT DEL PORT DE SÓLLER. LES OBRES

Josep Antoni Morell González

RESUM

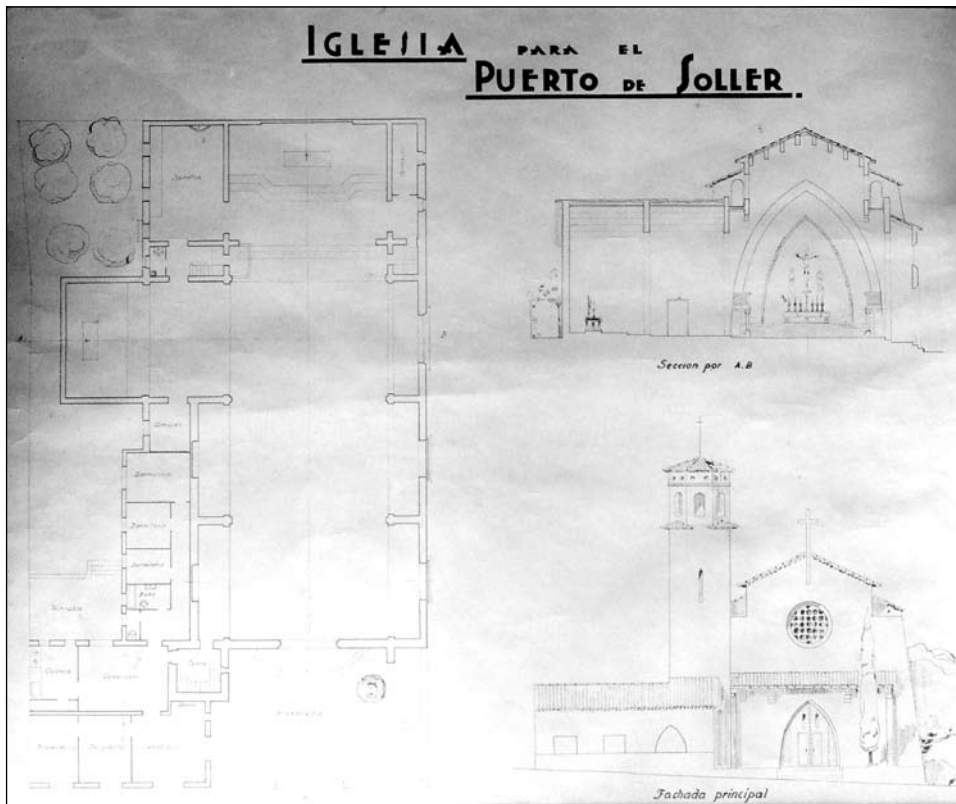
La present comunicació vol ser una primera aportació a la història de la Parròquia de Sant Ramon de Penyafort del Port de Sóller, a la vegada que aporta noves dades a l'estudi de l'Església a Sóller en el segle XX.

INTRODUCCIÓ

Quan s'establí al Port de Sóller la base naval de l'Armada espanyola (Sa Base), l'antiga església de Sant Ramon de Penyafort i el monestir de Santa Caterina d'Alexandria varen quedar dins la zona militaritzada. Per aquest motiu es va fer necessària la construcció d'una nova església. Dona Antònia Castelló Siquier, viuda de Josep Montis Allende-Salazar, va fer donació d'un terreny de la possessió d'Es Port al lloc conegut com s'Arenal del Port o el Pla del Port, situat darrera de la finca de Cas Siquier. Aquest solar feia 26 metres d'ample per 33 metres de llarg, i va ser el lloc on es va construir la nova església del Port que avui coneixem.

Dibuix de l'interior de l'església realitzat per l'arquitecte Josep d'Oleza.

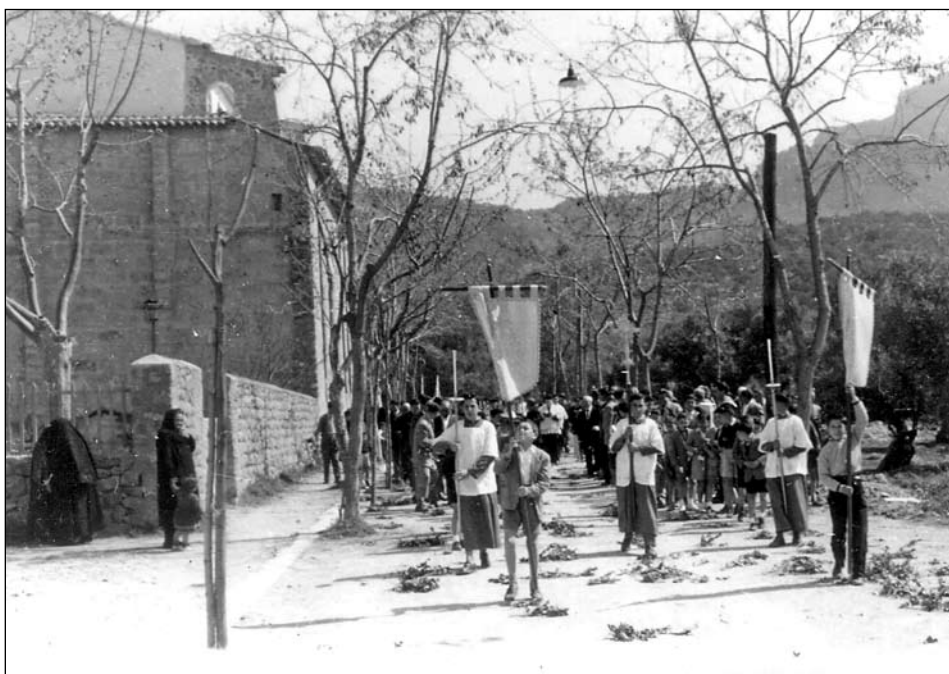
Plànols de l'església de l'arquitecte Josep d'Oleza.

Tot i que l'Armada es va fer amb la propietat dels dos temples existents al Port, ni el setmanari Sóller ni els documents de l'època es refereixen en cap moment a l'expropiació d'aquests béns. Ben al contrari al setmanari Sóller del 9 d'abril de 1938 es pot llegir: *“Mucho nos alegramos de la erección de esta nueva iglesia, que se nos dice será de bello estilo gótico. La barriada marítima está de enhorabuena. La antigua iglesia de San Ramón no estaba ya a la altura de las circunstancias, puesto que muchísimas veces resultaba insuficiente para acoger en su seno al gran número de fieles que a dicho templo concurrían para cumplir con los preceptos divinos, sobre todo ahora, por causa del aumento de población que ha sufrido el Puerto con la instalación de la Base de Aprovisionamiento.”* Semblava que s'havia fet un favor als sollerics.

Joaquim Alcover, de Can Bardí, a un article publicat al setmanari Sóller i datat el 9 de març de 1994, referint-se a l'aleshores arquebisbe-bisbe de Mallorca, Josep Miralles Sbert, diu: *“Quan fou bisbe auxiliar de Barcelona*

Interior de l'església un cop finalitzada la primera fase de les obres. Es pot veure que la capella de la mare de Déu del Carme fa d'altar major.

Exterior de l'església el 8 d'abril de 1956. Mancava la segona fase de les obres.

l'any 1926, havia destacat com a home estudiós de l'obra del frare dominicà (en referència a Sant Ramon de Penyafort). Fins i tot havia ordenat instal·lar una llanternes en el sepulcre del sant a la catedral de Barcelona, atès que romania a les fosques i bastant oblidat de tots. Això va fer pensar a algunes persones d'aquest poble, que es militars no s'atrevirien a demanar la possessió d'aquest lloc sagrat al·legant 'su necesidad para la defensa nacional'. Com veurem després, no va ocórrer com s'havia previst i tot al contrari, el prelat va donar tota mena de facilitats" (als militars).

LA PRIMERA PEDRA

Al Llibre d'Obres de la nova església del Port de Sóller, tot ell escrit per mossèn Joan Sueca, trobam que la primera despesa, realitzada el 27 de gener de 1938, va ser de 10 pessetes per al topògraf Josep Moragues Argón, per fer el replanteig del terreny.

El divendres 29 d'abril de 1938 es va col·locar la primera pedra de la nova església. L'arquebisbe-bisbe Josep Miralles Sbert va realitzar primer una visita pastoral a l'antiga església del segle XVII que encara seguiria realitzant la seva funció fins l'any 1943 i després, segons el setmanari *Sóller* publicat el dia següent, la comitiva partí en processó cap a l'esplanada on se situaria la nova església. Allà es llegí el document que es depositaria juntament amb la primera pedra. Aquest document deia: “*EN EL NOMBRE DEL SEÑOR. AMÉN. Sea de todos cosa sabida y manifiesta que en el año del nacimiento de Cristo MCMXXXVIII y II de la era triunfal de la reconquista de España, a los 29 días del mes de abril, festividad de San Pedro de Verona, mártir, gobernando la Iglesia Católica el Papa Pío XI; y rigiendo los destinos de España que amanece, el Generalísimo Don Francisco Franco Bahamonde; el Excmo. y Reverendísimo Dr. D. José Miralles y Sbert, por la gracia de Dios y de la Santa Sede, arzobispo-obispo de Mallorca, bendijo solemnemente y colocó la primera piedra del nuevo templo parroquial, dedicado a San Ramón de Penyafort el cual milagrosamente aquí, en este Puerto, embarcó sobre su capa hacia Barcelona y que se ha de construir en estos terrenos del predio Es Port, munícamente (sic) cedidos a este objeto por su propietaria la noble señora Dª Antonia Castelló, Vda. de Montis, para mayor gloria de Dios y salud espiritual de las almas, y para que en todo tiempo sea invocado en él el santo nombre de Dios.*”

Para testimoniar un acto tan memorable y trascendental firman la presente acta las autoridades eclesiásticas, de marina, ejército, falange, milicias, el Sr. Arquitecto y el maestro albañil encargados de las obras del templo.

Grato sea a Dios el feliz término de tan buena obra.”

A la cerimònia actuaren de padrins Damià Vinent Colom i Maria de la Concepció López, viuda de Ripoll. Aquests signaren el document que quedà enterrat amb la primera pedra (transcrit més amunt), juntament amb el bisbe Josep Miralles; el comandant de la base naval, capità de corbeta Francisco Núñez Rodríguez; el comandant militar del subsector, Antonio Salgado Muro; el rector de Sóller, Rafel Sitjar Picornell; el batle de Sóller, Jaume Casanovas; el cap local de Falange Española Tradicionalista y de las J.O.N.S., Antoni Castanyer; el tinent de milícies, Jaume Moll Ginard (per delegació del comandant Emili Despujols); el jutge municipal, Josep Miró Pastor; l'arquitecte Josep d'Oleza Frates i el mestre d'obres, Josep Morell Colom.

Al setmanari *Sóller* de dia 30 d'abril de 1938 es pot llegir: “*Bendijo después el prelado el ámbito de la futura iglesia, que en una zanja abierta para los cimientos, señalaba, recorriéndolo; y colocada luego en un sitio la piedra bendecida, en el seno de la cual había sido depositado el leído y formado documento, encerrado en hermético canuto, claváronla sobre el hormigón de los cimientos con sendas paletadas de cemento el Excmo. Señor Miralles y los demás firmantes del acta, mientras dejaba oír sus alegres sonos la banda de música.*”

Aleshores el vicari encarregat de l'església parroquial de Sant Ramon de Penyafort era Mn. Joan Sueca Miralles. El padrí, Damià Vinent, va realitzar un donatiu de 500 pessetes i la padrina, Maria de la Concepció López, donà 30 pessetes; La fàbrica Mayol-Rullan va donar 25 pessetes; el fuster Pere A. Mayol donà 50 pessetes; Cristòfol Castanyer, 25 pessetes i Maria Vicens Garau, 100 pessetes. A la bacina es recolliren 81 pessetes. En total aquest dia es recolliren 811 pessetes per a l'obra que acabava de començar.

LA PRIMERA FASE DE LES OBRES (1938-1943)

Començaren les obres d'acord amb el projecte de l'arquitecte Josep d'Oleza. El mestre d'obres era Josep Morell Colom, Cit, tot i que figura al llibre d'obres el seu fill Guillem Morell, que treballava al tall del seu pare. El ferrer era Josep Bauzà Llull, Petlos; el fuster, Pere A. Mayol, *d'es Molí*; i el pedrer, Pere Magraner Noguera, *Coc*.

La parròquia també tenia contractats pel seu compte diversos manobres: Jeroni Llaneres Luís, que havia estat escolanet; Pere Ibáñez Vivas; Martí Cifre; Benet Balaguer Melis i Francesc Ripoll Sebastià.

Es tragueren pedres i terra d'obrar del solar de Sa Torre i ho cobrava la viuda de Jaume Coll, Isabel Seguí. Concretament el 5 de maig de 1938 es pagaren 300 pessetes i el 29 de novembre de 1940, 200 pessetes. El 30 de setembre de 1939 Jaume Colom, Boví, cobrava 659,20 pessetes per bigues i corbades per cobrir la sagristia.

El mestre d'obres, en aquesta primera fase, va cobrar les següents quantitats:

16-XII-1939	31.337,00 pessetes
23-VIII-1940	3.512,28 pessetes
29-XI-1940	9.941,54 pessetes
10-VI-1941	19.223,00 pessetes

El 26 de desembre de 1941, moria el mestre d'obres Josep Morell Colom, als 63 anys. El seu fill, mestre Guillem Morell March, el substituïa com a responsable de la construcció. Després d'aquesta substitució es cobraren les següents quantitats:

21-I-1942	22.715,10 pessetes
12-VIII-1942	19.235,50 pessetes
12-IV-1944	19.995,85 pessetes
12-IX-1945	807,10 pessetes
12-IX-1945	16.110,00 pessetes
5-V-1946	1.000,00 pessetes
6-X-1946	2.000,00 pessetes
13-VI-1947	7.877,00 pessetes

A la factura numero 1.975 de mestre Guillem Morell, *Cit*, datada el 12 de juny de 1944, mossèn Joan Sueca anota que ha pogut liquidar totes les factures corresponents al mestre d'obres però que això ha estat possible perquè Damià Mayol Marquès, *Serragnet*, li ha deixat 10.000 pessetes a retornar sense interessos.

El mestre pedrer, Pere Magraner, *Coc*, va cobrar les següents factures corresponents a aquesta fase de les obres:

III JORNADES D'ESTUDIS LOCALS A SÒLLER

18-VIII-1939	1.233,25 pessetes
24-IX-1939	300,50 pessetes
16-XII-1939	336,58 pessetes
7-III-1940	1.214,80 pessetes
23-VI-1940	617,07 pessetes
28-II-1941	887,10 pessetes
14-XI-1941	1.455,69 pessetes
11-III-1942	602,00 pessetes
26-II-1943	7.000,00 pessetes*
24-III-1943	505,85 pessetes

* Aquesta quantitat correspon a la pedra polida i al treball de l'altar major.

El mestre fuster, Pere A. Mayol Pastor, *d'es Moli*, va cobrar les següents quantitats:

28-II-1940	341,75 pessetes
21-I-1942	1.141,50 pessetes
25-I-1942	169,15 pessetes
31-I-1943	4.277,55 pessetes
25-V-1943	5.042,70 pessetes
2-VIII-1943	1.440,75 pessetes
15-IX-1943	325,25 pessetes
15-IX-1943	1.227,35 pessetes
12-IX-1945	1.845,40 pessetes
12-IX-1945	850,30 pessetes
15-V-1946	957,00 pessetes
14-VI-1947	810,00 pessetes
14-VI-1947	833,25 pessetes
1-II-1948	791,00 pessetes
12-VII-1948	1.270,00 pessetes

Finalment durant la primera fase de les obres el mestre ferrer, Josep Bauzà Llull, *Petlos*, va cobrar:

29-XI-1940	1.084,25 pessetes
30-X-1941	30,15 pessetes
16-III-1942	3.399,50 pessetes

Aquest professional va morir el 7 de juny de 1942 als 56 anys i el substituïren els seus fills Jaume, Josep, Damià i Pere, els quals continuaren la tasca i cobraren les següents quantitats:

30-X-1942	828,25 pessetes
31-III-1943	924,05 pessetes
17-V-1943	499,50 pessetes

La claraboia que hi ha damunt el portal lateral de l'església i que representa sant Ramon de Penyafort la va realitzar el vidrier Dietrich i va costar 830 pessetes, que es pagaren el 31 de gener de 1943. La trona, de pedra de Santanyí, la va fer l'escultor Joan Baptista Alcover i va costar 3.000 pessetes, que es varen pagar pel mes de febrer de 1943. Aquest mateix mes es varen restaurar els retaules de sant Ramon i de santa Caterina.

A falta de campanar, el 20 de maig de 1946 el manobre Martí Cifre cobrà, per una reparació a la teulada i la construcció d'una espadanya, 392 pessetes i, segons anotació del capellà Sueca, "*Por pernos y grillones para afianzar la campana, pintar la culata y jornales*", es pagaren 230 pessetes al mateix manobre.

Al Llibre de l'Inventari començat el 1949 es pot llegir: "*Provisionalmente, sobre el tejado, y en ángulo que forma la sacristía con el patio está asentada una espadaña de ladrillo que sostiene y cobija dos campanas. Sobre el tejado sobresale unos cinco metros. La campana grande pesará más o menos unos 80 kilos. Es la que había en el antiguo oratorio de Santa Catalina. La pequeña, que pesa unos 10 kilos, es la antigua campana que había sobre la desaparecida fábrica 'La Cementera' para señalar el comienzo y el final del trabajo. A instancias del Sr. Ecónomo Sueca, fue cedida a la iglesia por Don José Bauzá Llull, maestro herrero (q.e.p.d.) que entonces la poseía*".

El 16 de setembre de 1940 l'Habilitat de la Base Naval de Sóller pagava a mossèn Sueca 15.225 pessetes en concepte de la venda de l'antic oratori de Sant Ramon de Penyafort. El 30 d'abril de 1944 es reflectia al llibre d'obres l'ingrés de 21.200 pessetes en concepte de la venda de l'oratori de Santa Caterina a la Marina. El 25 de novembre de 1948 mossèn Sueca ingressava un donatiu de 30.000 pessetes com a producte de la venda de la seva pròpia casa patrimonial, així com 24.405,65 pessetes dels seus propis estalvis. Al mateix llibre escriu: "*Solo Dios sabe los sacrificios que por mi querida iglesia he hecho y los trabajos a que me he sometido por espacio de más de 10 años. He determinado*

hacer mi obra pía en vida que conceptúo de más meritoria que no post-mortem". Només demana que dins els vuit primers dies després de la seva mort se celebri al Port un funeral en sufragi de la seva ànima. El mes d'octubre de 1968 mossèn Felip Guasp Nadal compleix la seva darrera voluntat.

Els ingressos com a donatius per a l'obra que es reflecteixen a continuació són únicament els de 100 pessetes o superiors:

Data	Donant	Quantitat
Sense data	"De la manda pía de D ^a Rosa Morell, viuda de Quadrado"	3.222 pessetes
"	"Del maestro albañil Sr. Morell	173,80 pessetes
"	"Don Jaime Ballester, de Can Bi"	250 pessetes
"	"Don Guillermo Frontera"	1.000 pessetes
"	"Salvador Bisbal, de Can Gordo"	100 pessetes
"	"Don Antonio Colom Alcover"	500 pessetes
"	"Don Vicente Alcover Colom"	250 pessetes
"	"Tejidos Alcover S.A."	1.000 pessetes
"	"Unión Téxtil S.A."	750 pessetes
"	"Ferrocarri de Sóller"	100 pessetes
"	"Don Guillermo Frontera (segundo donativo)"	500 pessetes
"	"Fábrica Vda. de M. Arbona"	100 pessetes
"	"Fábrica de Hijos de Juan Pizá"	700 pessetes
"	"Don Manuel Rullan Oliver"	250 pessetes
"	"Don Jaime Coll Arbona"	100 pessetes
"	"Esposos Casanovas-Mas"	200 pessetes
"	"Don Francisco Mayol Trias"	200 pessetes
"	"Don José María Puig Morell"	500 pessetes
"	"Ayuntamiento de Sóller"	246,85 pessetes
"	"Don Sebastián Oliver Arbona"	500 pessetes
"	"Don Jaime Ballester (segundo donativo)"	250 pessetes
"	"Devota persona agradecida a San José"	1.000 pessetes
"	"Don Manuel Casanovas Totxo"	500 pessetes
"	"Don Guillermo Casanovas Totxo"	500 pessetes
"	"Don Juan Vicens Rullan (Siquier)"	500 pessetes
"	"Esposos Vicens Rullan"	100 pessetes
"	"Don Jaime Rullan Biscafé"	1.000 pessetes

LA PARRÒQUIA DE SANT RAMON DE PENYAFORT DEL PORT DE SÓLLER / MORELL

“	“D ^a Francisca Castañer”	100 pessetes
“	“Don Francisco Bauzá Ripio”	100 pessetes
“	“Muy Ilte. Mateo Bosch, canónigo”	100 pessetes
“	“D ^a Magdalena Morell Coll, Vda. de Llinás”	100 pessetes
“	“Don Pedro A. Casasnovas Borrás”	200 pessetes
“	“Don Vicente Alcover (segundo donativo)”	100 pessetes
“	“Don Juan Rullan Biscafé”	250 pessetes
“	“D ^a María Rullan de Sastre”	250 pessetes
“	“Don Pablo Fiol Bibiloni”	100 pessetes
“	“Don Faustino Ruíz, capitán de Fragata, Jefe de la Base, gran bienhechor”	600 pessetes
“	“Don Damián Mayol Alcover”	500 pessetes
“	“Don Guillermo Frontera (tercer donativo)”	100 pessetes
“	“D ^a Antonia Casasnovas, Vda. de Arbona”	100 pessetes
“	“Un anónimo”	500 pessetes
“	“Don Onofre Bauzá y esposa”	100 pessetes
“	“D ^a Magdalena Morell, Vda. de Llinás (segundo donativo)”	100 pessetes
“	“De la venta de 10.000 pesetas nominales ‘Deuda Perpétua’ al 4% interior procedentes de la manda pía de D ^a Rosa Morell, Vda. de Quadrado”	9.022,40 pessetes
“	“De la familia Lladó (Cas Cit)”	1.000 pessetes
23-X-1940	“Don Pedro A. Casasnovas (cuarto donativo)”	200 pessetes
2-III-1941	“Don Guillermo Frontera (cuarto donativo)”	2.500 pessetes
4-III-1941	“Exmo. Sr. Arzobispo-Obispo”	1.000 pessetes
2-IV-1941	“D. Faustino Ruíz. Jefe de la B.”	200 pessetes
2-IV-1941	“Don Juan Bisbal (Can Alfonso)”	100 pessetes
20-IV-1941	“Don Esteban Virgili Vicens”	500 pessetes
2-V-1941	“50 dólares recibidos de Puerto Rico”	624,10 pessetes
2-V-1941	“Don Antonio Marqués Arbona”	500 pessetes
10-VI-1941	“Don Guillermo Bernat (segundo donativo)”	100 pessetes
24-VI-1941	“Don Pedro A. Casasnovas (quinto donativo)”	100 pessetes
10-VIII-1941	“Devota persona”	200 pessetes
Sense data	“Dotación de la Base Naval”	500 pessetes
“	“De 25 dólares de Puerto Rico”	312 pessetes
“	“Hermanos Pizá fábrica (segundo donativo)”	500 pessetes
“	“Don Francisco Mayol Trias (segundo donativo)”	100 pessetes

III JORNADES D'ESTUDIS LOCALS A SÓLLER

“	“Don Jaime Coll Arbona (segundo donativo)”	100 pessetes
“	“El Banco de Sóller (segundo donativo)”	100 pessetes
“	“Ferrocaril de Sóller (segundo donativo)”	200 pessetes
“	“Hnos. Alcover, fabricantes (segundo donativo)”	300 pessetes
“	“D ^a Jerónima Capó, Vda. de Ripio”	500 pessetes
“	“Don Faustino Ruíz. Jefe de la Base”	100 pessetes
“	“Don Andrés Oliver en sufragio de su tío el deán D. José Oliver y de su hermano D. Bernardo Oliver, rector de Algaida”	4.612,35 pessetes
15-IX-1941	“Don Jaime Ballester (tercer donativo)”	100 pessetes
Sense data	“Don Sebastián Oliver Arbona (segundo donativo)”	500 pessetes
“	“Sindicato Católico de San Bartolomé”	200 pessetes
“	“Crédito Balear (segundo donativo)”	100 pessetes
“	“Fábrica Bernat y Cía.”	100 pessetes
“	“Unión Téxtil”	300 pessetes
“	“Don Guillermo Casasnovas (segundo donativo)”	200 pessetes
“	“Don Juan Pizá, profesor de pintura”	150 pessetes
“	“Don Juan Vicens Rullan (segundo donativo)”	200 pessetes
“	“D ^a Margarita Cardell Garau de Camps”	100 pessetes
“	“Don Manuel Rullan Oliver (segundo donativo)”	250 pessetes
6-I-1942	“Don Pedro A. Casasnovas (sexto donativo)”	100 pessetes
Sense data	“Don José M ^a Puig Morell (segundo donativo)”	100 pessetes
Febrer 1942	“Excmo. Sr. Ministro de Marina”	9.870 pessetes
Març 1942	“Minador ‘Júpiter’”	100 pessetes
Sense data	“P. José M ^a Torres, capellán de la Base”	250 pessetes
“	“Don Juan Vicens (tercer donativo)”	500 pessetes
“	“Flotilla de submarinos”	500 pessetes
“	“Excmo. D. Jesús M ^a Rotaache, subsecretario de la marina mercante”	10.000 pessetes
Maig 1942	“Exmo. Sr. Almirante Bastarache”	300 pessetes
“	“D ^a Francisca Pastor, Vda. de Magraner”	1.000 pessetes
Juliol 1942	“Don Guillermo Frontera (quinto donativo)”	1.000 pessetes
21-VIII-1942	“Don Damián Mayol Alcover (segundo donativo)”	500 pessetes
22-VIII-1942	“Del Comandante D. Manuel Súnico, héroe con su barco ‘Lepanto’ del paso del estrecho de Gibraltar”	500 pessetes
16-II-1943	“De D. Jesús M ^a de Rotaache (segundo donativo)”	1.000 pessetes
17-II-1943	“De la Base Naval”	10.000 pessetes
10-IX-1945	“Del Ministerio de Marina”	20.000 pessetes

15-V-1946	“De D. José Llinás Morell”	1.000 pessetes
29-IX-1946	“De la colecta de la Obra en verano”	2.200 pessetes
8-IX-1948	“Del Estado Español”	3.900 pessetes
26-XI-1948	“De D. Jaime Rullan Biscafé (segundo donativo)”	5.000 pessetes
Sense data	“De los fondos de Culto y Fábrica”	1.200,45 pessetes
“	“De la colecta de la Obra en agosto”	2.037,75 pessetes

L'u de gener de 1949 s'havien entrat 208.522,48 pessetes i s'havien pagat 223.522,48 pessetes, per tant hi havia un dèficit de 15.000 pessetes. Aquest és l'estat de comptes que va deixar mossèn Joan Sueca a la seva partida.

El 17 de març de 1943 es realitzà la benedicció i inauguració d'una part de la nova església del Port. La invitació que va enviar mossèn Sueca va ser un dibuix d'aquest nou temple dins una mena d'escut. El dibuix el va realitzar Antoni Sagristà segons l'esbós de l'arquitecte. Aleshores, l'actual portal lateral era l'únic que hi havia i la capella de la Mare de Déu del Carme faria de presbiteri fins que es completassin les obres de l'església.

El setmanari *Sóller* del 20 de març de 1943 publica de la següent forma la notícia de com l'arquebisbe-bisbe Josep Miralles Sbert realitzà la benedicció: “*Revestido el Prelado con los ornamentos pontificales y asistido por los M.I. Canónigos Sres. Ortega de la Lorena, Arcediano, y Caimari, secretario de Cámara del Obispado, y de los ministros Rudos. D. Antonio Caparó y D. Nicolás Frau, ambos ex – vicarios de esta parroquia de San Ramón de Penyafort, procedió acto seguido a bendecir, con las rúbricas de ritual, el nuevo templo, por el exterior a puertas cerradas primero y por el interior después, siendo padrinos, conforme ya en nuestro número anterior dijimos, el Excmo. Sr. Ministro de Marina, D. Salvador Moreno Fernández, representado por el contraalmirante Sr. Garcés de los Fayos, y la distinguida dama, propietaria del predio Es Port, Dª Antonia Castelló, Vda. de Montis.*” *

Terminado el acto, fue franqueada la entrada al numeroso público que frente a él se apretujaba y llenóse por completo rápidamente, teniendo, por lo tanto, que asistir desde fuera a la primera misa que en el mismo se celebró, la ingente multitud. Y dio ésta principio seguidamente, siendo el celebrante el M.I. señor Ortega de la Lorena, asistido en calidad de diácono y subdiácono, respectivamente, por los ya nombrados Sres. Caparó y Frau, y de presbítero

* Antònia Castelló Siquier no hi va poder ser present per problemes de salut i la va representar la seva filla Maria Montis Castelló.

asistente por el Rvdo. Don José Morey, vicario de esta parroquia de San Bartolomé. Un coro de marinos cantó con admirables entonación y ajuste una bella composición musical, y después del Evangelio ocupó la sagrada cátedra el capellán de la Armada con destino en esta Base Naval, Rvdo. D. José Mª Torres Montañés, quien pronunció elocuente sermón en loor del templo del Señor, como casa exclusiva de oración”.

El capvespre a les 16 h., de manera solemne i en processó, el rector de Sant Bartomeu, mossèn Rafel Sitjar, va traslladar el Santíssim Sagrament des de l'antic al nou temple parroquial acompanyat per les autoritats civils i militars i nombrós públic.

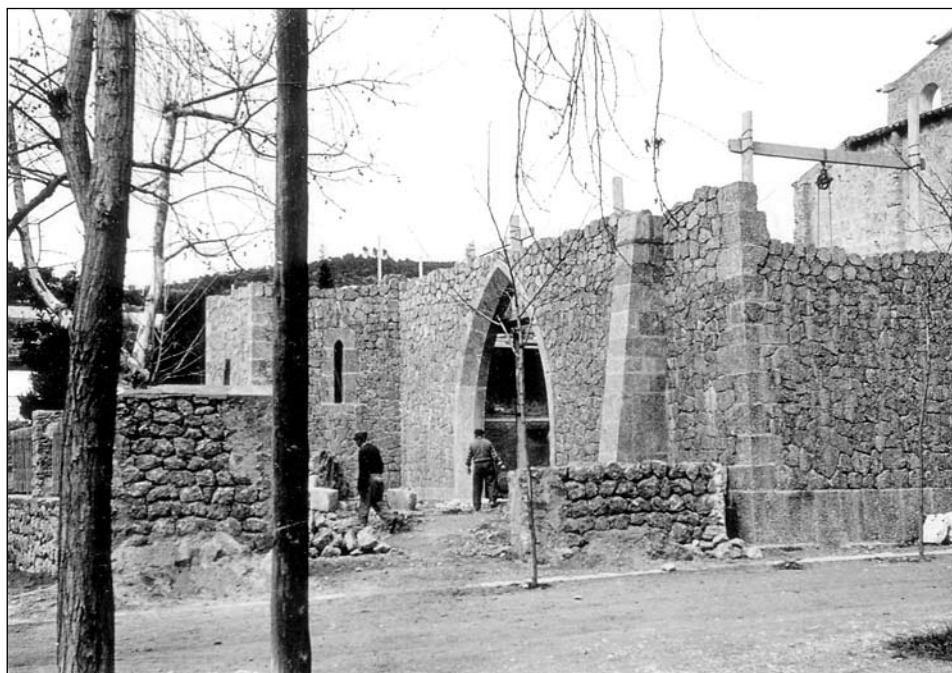
A principis de l'any 1949 mossèn Joan Sueca Miralles deixava el Port de Sóller i el substituïa mossèn Miquel Castanyer Mayol. Mossèn Joan Sueca escrivia davall un dibuix de l'església del Port que es troba aferrat a la contraportada del Llibre d'Obres: “¡Adéu nineta dels meus ulls!”.

ÈPOCA DE MOSSÈN MIQUEL CASTANYER MAYOL (1949-1955)

El temps que mossèn Miquel Castanyer va ser ecònom del Port no es realitzaren obres rellevants a l'església. Allò que sí es va realitzar va ser la primera fase de les obres de la rectoria segons els plànols inicials de l'arquitecte Josep d'Oleza. Aquesta fase contemplava realitzar l'entrada, la cuina, el menjador, un passadís i dos dormitoris petits. El constructor que va realitzar aquestes obres va ser mestre Joan Colom Bernat, de malnom *Grau* i es realitzaren entre el mes de juny de 1949 i el 31 de gener de 1954. Segons la comptabilitat de mossèn Castanyer, costaren 76.482,71 pessetes, de les quals se'n quedaren a deure 20.000. Posteriorment, essent l'ecònom mossèn Josep Morey, es saldà el deute, es varen comprar més terrenys i realitzà una ampliació de la rectoria. Mossèn Josep Morey qualificà de “conillera” la rectoria realitzada per Miquel Castanyer. Es dona la circumstància que si bé l'ecònom Castanyer vivia tot sol, mossèn Morey hi anà a viure amb sa mare, Margalida Vicens Oliver, i amb la seva germana Margalida, per la qual cosa la trobà massa petita. De totes formes aquest comentari desagradà a l'ecònom i fins i tot la polèmica arribà a les planes del setmanari *Sóller*.

Col·locació de la primera pedra al començament de la segona fase de les obres.

Estat de les obres de la segona fase l'any 1959, als 10 mesos del seu començament.

SEGONA FASE DE LES OBRES (1958-1961)

Dia 5 de maig de 1958 el bisbe Jesús Enciso Viana va donar a primera comunió als nins i nines del Port. Aleshores la gent no cabia dins l'església. S'ha de tenir present que la població del Port havia augmentat considerablement: s'havien construït més hotels i edificis particulars i el nombre d'estiuejants era cada vegada major. Tot i que, a l'església del Port, en aquell moment, només hi havia disponibles 38.000 pessetes, el bisbe va suggerir que es continuassin les obres de projecte inicial i li va dir a mossèn Josep Morey: *"Empieza y Dios proveerá"*.

Des de l'any 1943 la part no construïda del solar de l'església estava envoltada per un mur. El diumenge dia 17 d'agost de 1958, després de la missa de les 12, es realitzà la cerimònia d'inici de les obres que donarien al temple el seu aspecte actual. Segons el setmanari Sóller del 23 d'agost de 1958:

"Ésta consistió en la bendición solemne de algunas piedras que colocaron diversas ilustres personalidades.

La breve comunidad parroquial, formada por el M. Iltre. Don Juan Enseñat, canónigo chantre de la catedral de Palma, y los reverendos D. José Morey, ecónomo, y D. Juan González Díaz, capellán de la Estación Naval, revestidos con capa pluvial, se trasladó al lugar donde debía celebrarse el acto, que era la esquina extrema del futuro templo.

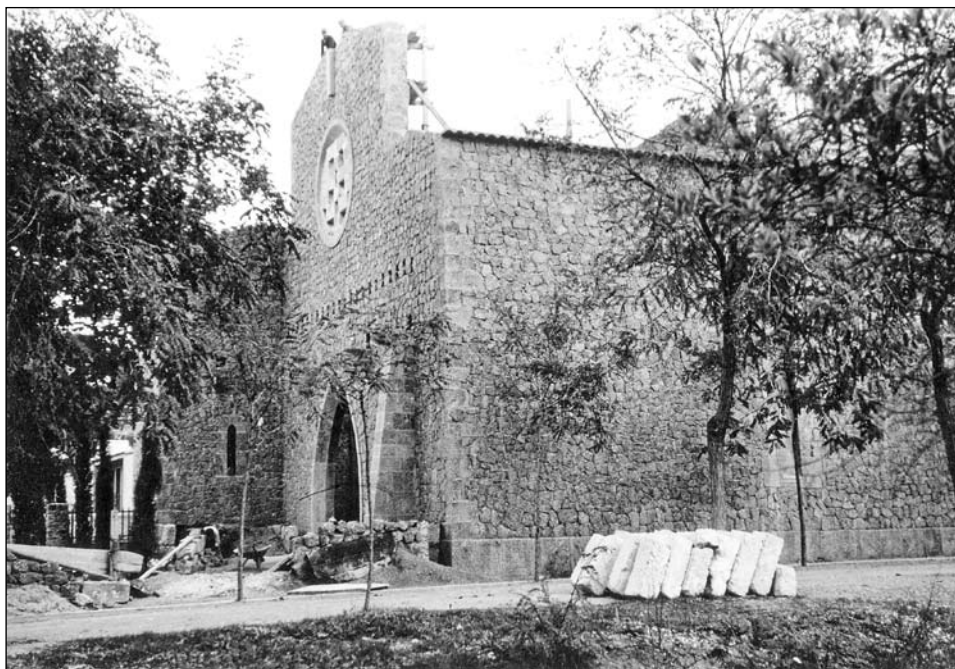
Previas las oraciones del ritual, el M. Iltre. Sr. Enseñat procedió a bendecir las piedras preparadas para ser colocadas en la pared que iba a iniciarse. Seguidamente, el Ilmo. Sr. D. Carlos Pardo, Jefe de la Estación Naval; D. Jaime Colom Casanovas, alcalde de Sóller; D. Juan Mayol Mayol, Jefe Local de Falange; D. Jaime Llaneras Garcías, concejal y alcalde de barrio del caserío marítimo; D. Antonio Garau Bernat, Patrón Mayor del Pósito de Pescadores, y D. Pedro Cerdá Valenzuela, concejal y secretario del Pósito, colocaron en dicha pared sendas piedras, con cuyo acto quedaban reanudadas las obras en proyecto...."

"...Desde el día siguiente, lunes, han proseguido sin interrupción y por parte de una brigada de albañiles del maestro de obras D. Guillermo Morell March, los trabajos previos para reanudar la construcción de los muros laterales del templo del Puerto.

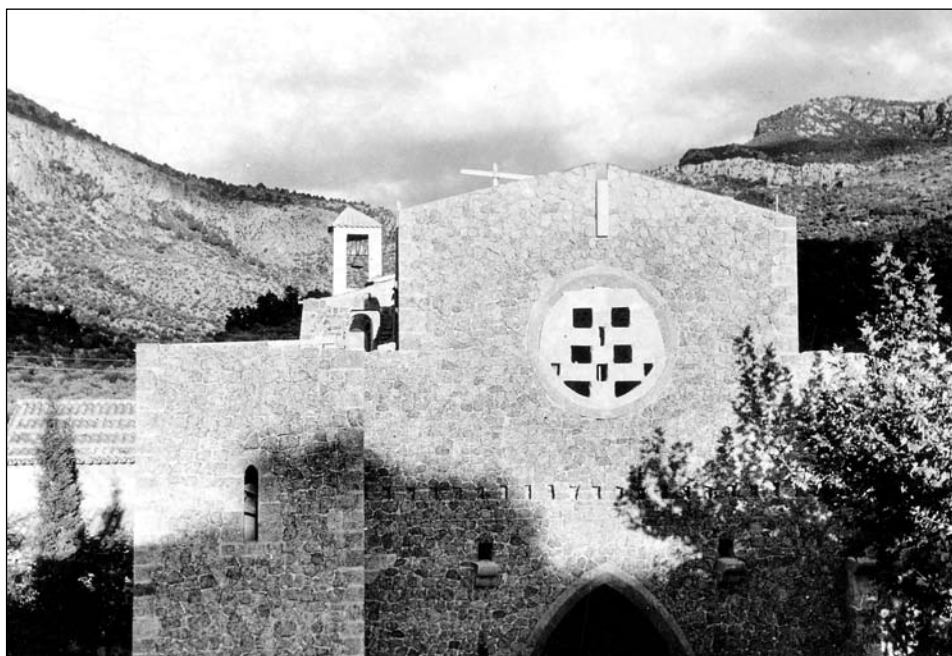
Esta brigada ha derribado la pared que cercaba el solar y ha puesto al descubierto los cimientos ya contruidos, sobre los cuales ha empezado a levantarse el nuevo muro, que ya no será dejada hasta su total terminación.

Por otra parte, los componentes de la Junta Parroquial han iniciado la visita de los vecinos del lugar para abrir la suscripción de donativos con que sufragar las obras recién emprendidas. En este mismo número empezamos la publicación de a citada lista.

También ha quedado abierta la otra suscripción de Bonos reembolsables para financiar la realización de proyecto.

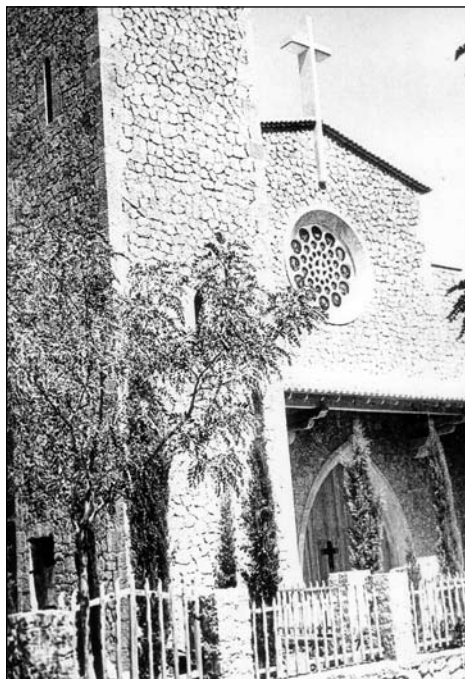
L'església, l'u de novembre de 1960.

Vista de la façana l'u de novembre de 1960.

Estat de les obres el mes d'agost de 1959.

Segona fase de les obres finalitzada. Només manca el campanar.

La familia Frontera Enseñat ha suscrito ya las primeras 10.000 pesetas, teniéndose igualmente otros valiosos y cuantiosos ofrecimientos, no formalizados aún en el momento de redactar estas líneas, pero que permiten abrigar fundadas esperanzas de que se conseguirá la eficaz ayuda del capital sollerense para la total financiación de las obras de terminación del templo parroquial del Puerto.”

Aquest dia 17 d'agost l'església disposava d'uns fons de 37.242 pessetes i a la col·lecta es recolliren 2.468 pessetes que, amb els donatius particulars, aqueix mateix dia es situaren a 57.885 pessetes.

Al mateix setmanari ja es parla d'un concert de cant i piano de Serafina di Leo i J. Mas Porcel que es faria al teatre Alcázar el 27 d'agost a benefici de l'església del Port.

El setmanari *Sóller* anava publicant els diferents donatius i el 13 de desembre de 1958 ja arribaven a 125.624 pessetes.

La capta de l'obra que començava l'estiu de 1958 i que realitzava personalment mossèn Josep Morey, visitant tots els feligresos un a un, va durar fins l'any 1967.

Benedicció de la façana al final de la segona fase de les obres.

Campanar de l'església el dia de la seva benedicció.

Mossèn Joan Sueca havia pagat, el 29 de maig de 1946 a l'arquitecte Josep d'Oleza Frates la quantitat de 1.000 pessetes però segons mossèn Josep Morey: *"Se debían los planos y honorarios del arquitecto D. José de Oleza, de la primera etapa de las obras de este templo: 15.000 pesetas"*.

També es devien, segons trobam a l'arxiu de mossèn Josep Morey, 18.000 pessetes al mestre d'obres i 700 pessetes al fuster. El primer que va fer aquest ecònom va ser liquidar deutes.

Sembla que el cap de la Base, Carlos Pardo, i el ministre de Marina, Felipe Abarzuza, feren possibles diverses subvencions de l'Estat.

Segons el mateix arxiu de mossèn Morey: *"La gran ayuda para las obras al principio fueron los Bonos amortizables, cantidades adelantadas con interés al 3%:*

<i>D. Damián Mayol Marqués</i>	<i>45.000 pesetas.</i>
<i>Familia Frontera Enseñat</i>	<i>10.000 pesetas</i>
<i>Un anónimo</i>	<i>10.000 pesetas"</i> .

En total 65.000 pessetes. Aquesta quantitat va ser amortitzada amb els seus interessos nou anys després.

El bisbe va fer entrega de dos donatius per un valor total de 45.000 pessetes i l'Estat va donar quatre subvencions:

1959	47.501 pessetes
1960	38.000 pessetes
1961	24.062 pessetes
1962	71.646 pessetes

Pel novembre de 1958, segons el setmanari *Sóller* del 8 de novembre de 1958: “*Continúan ininterrumpidamente, con ritmo acelerado, las obras de la iglesia parroquial del Puerto. Las paredes laterales y el arranque de los arcos alcanzan una altura de más de tres metros, y la altitud del resto de la obra permite apreciar claramente la disposición y características del conjunto. El grosor de las paredes y el hecho de ser todas ellas de piedra picada, impiden que el ritmo sea tan acelerado como lo sería, si a obra fuese solamente de piedra arenisca*”.

El mateix setmanari, el 24 de gener de 1959, diu: “*...Han proseguido ininterrumpidamente las obras que se realizan en la ampliación del templo parroquial del Puerto, apreciándose bien la mayor altura de las paredes en todo el perímetro, incluido el campanario. También ha quedado cerrada ya la ojiva del porta mayor y terminados los basamentos de los arcos, tanto interiores como exteriores*”.

La rosassa de la façana que representa els 12 apòstols va costar 18.000 pessetes i la pedra de Santanyí que du l'esmentada rosassa costà 16.300 pessetes. Aquestes despeses les va pagar Jaume Arbona Colom *de Cas Sant*.

Les portes majors de l'església, de cedre, costaren 10.260 pessetes, que va pagar Sebastià Alcover Rullan, *de Cas Puers* i a la vegada donà la fusta del cedre.

La jàssera de la porxada del portal major està feta amb dos pins vers procedents de la finca de Sa Pedrissa propietat de Montserrat i Antoni Morey Vicens, germans de mossèn Josep Morey.

El cost total de la segona fase de les obres (les pedres, fins la part octogonal del campanar, així com els materials i la feina de tancar els terrenys de l'església i la placeta que hi ha al davant) fou de 1.178.365 pessetes. D'aquesta quantitat els pedrers cobraren 102.316 pessetes. Posteriorment, quan es va realitzar la part octogonal del campanar, el seu cost va ser de 70.205 pessetes.

Campana major de l'església el dia de la seva benedicció.

Les rajoles de l'interior de l'església costaren 11.508 pessetes. El forro de pedra de Binissalem utilitzat a la creu de la façana va costar 4.181 pessetes. Una franja de pedra de Binissalem al campanar, 5.107 pessetes. Les factures del fuster, 40.656 pessetes i les del ferrer 6.000 pessetes. L'arquitecte va cobrar 35.000 pessetes.

De les col·lectes realitzades els estius, casa per casa, es recolliren les següents quantitats:

Any	Quantitat
1959	41.000 pessetes
1960	55.275 pessetes
1961	55.400 pessetes
1962	64.900 pessetes
1963	71.900 pessetes
1964	67.785 pessetes
1965	62.740 pessetes
1966	63.800 pessetes
1967	41.500 pessetes*

*Aquest any Mn. Josep Morey va estar malalt, la qual cosa pot justificar una davallada en la quantitat captada.

L'any 1959, mossèn Josep Morey, en nom de l'Església de Mallorca, comprà 194 metres quadrats, per ampliar la rectoria, a la família Montis, representada en aquella operació per Josepa Alguacil Montis. Va costar 20.000 pessetes, tot i que s'escripturà per valor de 10.000. L'ampliació de la rectoria consistí en la construcció de dos nous dormitoris, una saleta i un petit bany.

L'any 1963 mossèn Francesc Payeras Mulet, en nom de l'Església de Mallorca, comprà 414 metres quadrats a la mateixa propietària per fer una ampliació del presbiteri i un centre parroquial. Segons l'escriptura, el solar va costar 20.700 pessetes, però en realitat se'n pagaren 124.209.

El mateix any es va rebre un donatiu anònim de 50.000 pessetes per a les obres del campanar. També el 1963 mossèn Antoni Caparó va pagar de la seva pròpia butxaca la voravia de tota la part lateral de l'església.

El mes d'octubre de 1967, quan mossèn Josep Morey deixà la parròquia del Port, la situació econòmica de les obres era:

Benedicció del campanar.

Entrades	1.766.702 pessetes.
Sortides	1.711.202 pessetes.
Saldo	55.500 pessetes.

A l'església també hi havia 19.157,70 pessetes. De la bacina de les Ànimes hi havia 8.381,40 pessetes i de la germandat del Natzarè, 6.742,70 pessetes. El total que quedava a l'església era de 89.781,80 pessetes.

El diumenge dia 9 de juliol de 1961 es realitzà la benedicció de la nova façana, tot i que la part octogonal que remata el campanar no estava feta.

Al setmanari *Sóller* del 15 de juliol de 1961 es pot llegir: "*Fue una jornada jubilosa para la barriada del Puerto. La calle de la iglesia, desde Cas Siquier, aparecía vistosamente engalanada con escudos y banderolas en todos los árboles, y por el suelo había sido esparcida gran cantidad de arrayán.*"

Los cultos del día fueron los habituales de cada domingo, con tres misas por la mañana y la vespertina a las 6 de la tarde. En esta última fue celebrante el M.I. Reverendo D. Juan Borràs, capellán mayor de la Armada.

Coincidiendo con la terminación de las misa vespertina, a las 6,30 de la tarde, llegó al atrio del templo el Exmo. y Rdmo. Doctor D. Jesús Enciso Viana, obispo de Mallorca, acompañado por los M.I. Capitulares D. Andrés Caimari,

Padrins de l'ampliació de la segona fase de les obres.

Padrins de la campana i el campanar.

Maestrescuela, y D. Juan Enseñat, Chantre, y por el Rvdo. D. Francisco Batle, notario eclesiástico diocesano, y por el Rvdo. D. Antonio Pou, beneficiado del Concordato y maestro de ceremonias de la catedral de Palma. Completaban el séquito los jóvenes seminaristas en calidad de pajes.

El Exmo. y Rdmo. Sr. Obispo fue recibido por el alcalde de Sóller D. Juan Bauzá Ripoll, que ostentaba la representación del Exmo. Sr. Gobernador Civil, por los tenientes de alcalde D. Guillermo Mayol Marqués, D. Jaime Llaneras Garcías y D. Jaime Bauzá Pizá, y por los concejales D. Jaime Morell Coll, D. Juan Estades Enseñat, D. Matías Oliver Rullan y D. Damián Noguera Trías.

La representación de la Armada la formaban el segundo Jefe de la Estación Naval, Capitán de Fragata D. Luís Ferragut Pou, el Comandante de Infantería de Marina, D. José Mª Heras y el Teniente de Navío D. Juan Navarro. También fue cumplimentado el Sr. Obispo por el Sr. Juez Comarcal suplente, D. Juan Puig Rullan, por el Jefe de Telégrafos, D. Bartolomé Gumbau Ribot, por el Administrador de Correos, D. Bartolomé Ferrá Busquets y por los Maestros Nacionales, D. Julián Cánaves, secretario de la Organización Sindical Local, y D. Francisco Roselló Gil, Director de la Escuela de Orientación Marítima del Puerto de Sóller.

En su calidad de eclesiásticos cumplimentaron a Sr. Obispo el M.Rdo. Ecónomo Arcipreste de Sóller, D. Juan Canals, el Rdo. Cura Ecónomo del Puerto de Sóller D. José Morey, el Capellán Mayor de la Armada M.I. D. Juan Borràs, el Cura Ecónomo de la Huerta, Rvdo. D. Juan Maten, el Vicario Cooperador de Sóller, Rvdo. D. Antonio Caparó y el Vicario Cooperador de la Soledad de Palma, Rvdo. D. Miguel Pons.

También cumplimentaron al prelado el arquitecto diocesano D. José de Oleza, el maestro de obras D. Guillermo Morell March y su hijo D. José Morell Mayol, y la directiva en pleno del Pósito de Pescadores.

La banda municipal de música, dirigida por D. Mateo Oliver Maimó, interpretó la Marcha de los Infantes a la llegada de S.E. Rvdma. Se había reunido frente a la fachada principal del templo una numerosa concurrencia de feligreses de Sóller y del Puerto y de turistas que se sintieron atraídos por la novedad.

El Sr. Obispo con su séquito y autoridades entraron en la iglesia por el nuevo portal mayor, y se dirigieron hacia el altar, donde S.E. Rvdma. Fue revestido con sus ornamentos pontificales.

Seguidamente se procedió a la bendición del interior de la parte ampliada del templo. De la cual fueron padrinos los esposos D. Ramón Arbona y Dª Otilia Millares.

Benedicció de la pica baptismal.

Luego el Sr. Obispo y acompañantes salieron al exterior del edificio y procedió a la bendiciones sucesivas de la fachada principal y del rosetón que comunica luz abundante al interior de la iglesia. En la bendición de la fachada actuaron como padrinos los esposos D. Guillermo Frontera y Dª Antonia Enseñat. Y en la bendición del rosetón fueron asimismo padrinos los esposos, que lo han costeado en su totalidad, D. Jaime Arbona Colom y Dª María Lourdes Bauzá González.

Entraron de nuevo en la iglesia el Exmo. y Rvdmo. Sr. Obispo, séquito, autoridades y fieles. Ocupó S.E. Rvdma. un sitial delante del altar mayor y pronunció una larga alocución relativa a la bendición de las iglesias, casa común de todos los fieles dispuestos a seguir las consignas de sus

párrocos, y palacio espiritual donde mora el mismo Jesucristo, escondido en el sagrario bajo las especies eucarísticas. Agradeció a todos los que con sus limosnas han ayudado a la construcción y ampliación del templo su generosidad, y exhortó a que continúen en sus aportaciones para que sea un hecho cuanto antes la terminación definitiva, añadiéndole a la iglesia el futuro presbiterio, un tramo más allá del que ahora hace sus veces, y terminado el campanario, que está aún lejos de alcanzar la altura prevista.

Terminada la alocución S.E. Rvdma. entonó el Te Deum gregoriano, que cantó un numeroso coro masculino dirigido por el Rvdo. D. Juan Maten, maestro de capilla de la iglesia arciprestal, alternando con el pueblo.

Durante el canto del Te Deum los feligreses siguiendo el ejemplo de las autoridades y personalidades presentes, desfilaron ante S.E. Rvdma. besando su anillo pastoral.

Terminado el piadoso desfile, durante el cual, se cantaron, después del Te Deum, otros cánticos religiosos, se anunció que el Sr. Obispo impartiría a los

fieles presentes su bendición pontifical, que todos recibieron de rodillas.

Luego el Sr. Obispo dejó sus ornamentos de celebrante, revistiendo nuevamente su capisayo y muceta. Y con su séquito y autoridades salió del templo, recibido fuera de él con nutridos aplausos y con los sonos de la banda de música. Seguidamente S.E. Rvdma., con su séquito, autoridades y padrinos, se trasladaron a la señorial mansión de los esposos D. Ramón Arbona y Dª Otilia Millares, donde fueron obsequiados con un delicado lunch.

Y la gente se quedó curioseando en la vasta iglesia, ponderando su sólida construcción, no desprovista de gracia ni de arte. Y felicitándose de haber sido testigos presenciales de tan memorable jornada”.

Invitació enviada per Mossèn Joan Sueca per assistir a l'acte de benedició de la primera fase de les obres.

FINALITZACIÓ DEL CAMPANAR (1964)

Fins el diumenge 1 de març de 1964 no es donaria per acabat el campanar amb la corresponent benedició. Aleshores el bisbe de Mallorca, Jesús Enciso Viana, es trobava a Madrid greument malalt.

Al setmanari Sóller del 7 de març de 1964 es pot llegir: “*En la tarde del domingo último, a las cuatro y media, se efectuó en la barriada del puerto y con la mayor solemnidad, el acto de la bendición del campanario y de la campana mayor que éste ha de alojar, de la parroquia de San Ramón de Penyafort, que da fin a una nueva etapa de construcción de este templo y a su ampliación posterior. La población de aquel caserío no podía ocultar su satisfacción ante la coronación de esta obra del campanario y acudió en gran masa a hacer acto de presencia en la ceremonia que iba a realizarse. También de Sóller bajó al Puerto una considerable concurrencia, deseosa de sumarse a este feliz acontecimiento.*”

Els benefactors de la família Capapuig amb els seus néts parlant amb el bisbe Rafael Álvarez Lara i amb mossèn Josep Morey.

Missa de 12, el dia de benedicció de la pica baptismal.

Las inmediaciones de la parroquia y la calle que a ella conduce aparecieron engalanadas con banderas y damascos y en el suelo fueron esparcidos ramos de mirto como en las festividades populares. A la hora señalada se hallaban reunidos en torno al templo las autoridades locales y una enorme muchedumbre. Entre aquellas anotamos la presencia del señor alcalde, D Juan Bauzá; los tenientes de Alcalde D. Jaime Bauzá, D. Damián Noguera y D. Miguel A. Lladó; los concejales D. Rafael Vicens, D. Matías Oliver, D. Juan Deyà y D. Guillermo Mayol; el juez comarcal suplente, D. Juan Puig; el teniente de la Guardia Civil, D. Melchor Fons; el maestro nacional del Puerto, D. Claudio Metola; los directivos del Pósito de pescadores, Srs. D. Sebastián Balaguer, D. Antonio Bennassar, D. Guillermo Pons, D. Francisco Ripoll y D. Bartolomé Amengual.

De la Estación Naval había el Jefe, Capitán de Navío D. Francisco Núñez de Olañeta; el Segundo Jefe, Capitán de Fragata D. José López Jurado; el Jefe de la OVAD (Oficina Valoración Adiestramiento Dragaminas), Capitán de Fragata D. Luís Ferragut; los Capitanes de Corbeta D. Ruiz de Copegui y D. Fidel Dasca Morales; los Tenientes de Navío, D. José Jáquez y D. Luís Cebreiro; los Sargentos Contramaestre, D. Epifanio Maestro; Condestable, D. José Martín; Torpedista, D. Benjamín Martínez y el Primero de Infantería de Marina, D. Jesús Mª Rodríguez.

Entre el gentío apostado se encontraba el arquitecto y autor del proyecto de la iglesia, D. José de Oleza, el maestro de obras, D. Guillermo Morell y los oficiales albañiles D. José Far y D. José Cifre que han levantado la caña de la torre campanario y la cúpula que la corona.

Poco después llegaron desde Palma el Vicario general Ilmo. D. Francisco Payeras, que llevaba la representación del Sr. Obispo, Ilmo. Sr. D. Jesús Enciso, aún indispuerto, y el Beneficiado y maestro de ceremonias Rdo. D. Antonio Pou, que fueron recibidos por el ecónomo de aquella parroquia Rdo. D. José Morey.

Revestido el M. Iltre. Sr. Payeras de la capa pluvial, procedió a bendecir por separado la torre campanario y la campana colocada en sus inmediaciones. Le asistían como diácono el Rdo. D. Marcelino Plaza Martín, Capellán Mayor de la Armada y como subdiácono el Rdo. D. Nicolás Frau, y como presbítero asistente el Rdo. D. Antonio Caparó, Vicario cooperador de la parroquia arci-prestal de Sóller, estos dos últimos en calidad de ex-vicarios del Puerto.

También estaban presentes en la ceremonia los ecónomos de la Huerta y de Fornalutx, Rdos. D. Bartolomé Nadal y D. Cristóbal Trías, el Vicario de la Soledad Rdo. D. Miguel Pons, el Predicador Cuaresmal Rvdo. D. Antonio

Benedicció de la finalització de les obres del centre parroquial on es pot veure el pare Colom de Sant Felip Neri, el vicari Joan Lladó, el regidor Jaume Martí, l'econom del Port, Felip Guasp, el batle Miquel Lladó i altres personatges.

Fullana, el Superior de la congregación de los SS. CC. Rdo. D. José Nicolau y el profesor del colegio Rdo. D. José Mª Echarte.

Sostenían los lazos de la campana, como padrinos de la bendición, el Jefe de la Estación Naval, D. Francisco Nuñez de Olañeta y su esposa, D^a. Josefina Lacaci Morris y los del campanario, los esposos D. Jaime Ballester Arbona y Dª Isabel Llabrés Seguí.

Una vez terminadas las ceremonias de la bendición fue candado un Te-Deum en el interior del templo que vióse totalmente ocupado por la muchedumbre. Acto seguido fueron distribuidos pastas y cigarrillos entre los concurrentes a este acto, mientras las autoridades y personalidades se reunieron en la Estación Naval invitados a un refresco por su comandante y uno de los padrinos de esta simpática ceremonia.

El campanario que acaba de ser bendecido tiene una altura total de 14 metros. En la parte que sobresale del tejado del templo está rematado por una caña octogonal de seis metros, a la que faltan unos pocos detalles para quedar terminada del todo. Esta caña es de estilo bizantino como el resto del templo y estará coronada por una veleta pararrayos, ya construida en plancha de latón

que representa a santo titular de la misma parroquia San Ramón de Penyafort en actitud de servirse de su capa de fraile dominico, a modo de vela, para su legendario viaje entre los puertos de Sóller y Barcelona. Tan pronto queden finalizadas estas obras complementarias será subida a lo alto del campanario la nueva campana, construida con aportaciones de chatarra de bronce facilitada generosamente por la Marina de Guerra, gracias a la eficaz intercesión del Sr. Comandante de la E.N. de Sóller Sr. Núñez de Olañeta. En reconocimiento a esta generosa intervención del Sr. Núñez de Olañeta, el Rvdo. Sr. Morey, ecónomo de la parroquia marinera quiso que aquel apadrinara la nueva campana y ante su inminente partida hubo de acelerarse su bendición aún antes de haber podido ser ascendida a lo alto del campanario.

Esta campana tiene un peso de 563 kilos, y con el correspondiente contrapeso y accesorios pasa el conjunto de la tonelada. Descansará sobre cojinetes de bolas y podrá ser volteada por un dispositivo eléctrico. Ha sido fundida en Vitoria por la casa Viuda de Murúa.”

L'ecònom arxiprest Joan Canals no hi va poder ser present perquè li havien fet una intervenció quirúrgica. La campana va costar 75.000 pessetes, que varen ser pagades per l'Estació Naval. Du com a relleu l'escut de la Marina.

BENEDICCIÓ DE LA PICA BAPTISMAL

El diumenge 24 de juliol de 1966 va ser beneïda la pica baptismal, que aleshores estava col·locada just entrant a l'església, a la dreta. La va beneir el bisbe Rafael Álvarez Lara i l'havia pagada el matrimoni format per Joan Mayol Mayol, *de Can Capapuig* i Margalida Tomàs Canals. Varen ser padrins els seus néts Francesc Xavier i Maria del Carme Mayol Mundó. La senyora Tomás va representar la seva néta, que es trobava a Barcelona amb els seus pares. Aquesta pica és de pedra treballada i està realitzada per mestre Gabriel Magraner Bernat, *Coc*. És de forma octogonal i està ben proporcionada. La seva coberta, de fusta d'olivera, forma diverses portes i va ser feta pel successor de Josep Canals Pastor, Moscatell, mestre Antoni López Ruiz. El treball de bronze els feren els fills de Josep Bauzà Llull, *Petlos*.

EL CENTRE PARROQUIAL

El centre parroquial en obres.

Una altra imatge de les obres del centre parroquial.

Essent ecònom de la parròquia del Port mossèn Felip Guasp, el 20 de març de 1969, el bisbe de Mallorca, Rafael Álvarez Lara, al llarg de la seva visita pastoral va insistir en la necessitat de fer el presbiteri de l'església. També va parlar de fer un centre parroquial ja que l'església disposava de prou espai i, per aquest motiu, va convidar els fidels a participar en aquestes iniciatives. A finals de juliol del mateix any Isabel Maria Llabrés Seguí, viuda de Jaume Ballester Arbona, es va oferir a pagar les despeses de les futures obres en memòria del seu difunt espòs que havia nascut al Port i era propietari de

les finques d'Es Bosc i de Can Bi situades a Sa Figuera. Segons Felip Guasp Nadal, era el moment de decidir si s'allargava l'església per tal de fer el presbiteri segons els plànols de l'arquitecte Oleza o es feia un centre parroquial. El raonament d'aleshores va ser que "ja que el presbiteri segur que es farà, facem el centre parroquial". El tram corresponent al futur presbiteri ja tenia construïts els corresponents arcs i les parets.

A principis de 1970 i segons els plànols de l'arquitecte Antoni Coll Sancho i l'aparellador Josep Casasnovas Puig, que aportaven gratuïtament els seus serveis, començaven les obres. El mestre d'obres va ser Bartomeu

Morell Mayol, mestre Tolo *Cit*; el fuster, Antoni Campaner; el ferrer, Antoni Crespí; l'electricista, Joan Sánchez; el llanterner, Domingo Cabot i el pintor, Joan Arbona. Al sermó de Mn. Felip Guasp del dia 10 de gener de 1971, festa de Sant Ramon de Penyafort, podem llegir que una junta dirigirà i orientarà la vida del centre parroquial, que és una obra social destinada als feligresos del Port de Sóller, sollerics i estiuejants; que serà per a persones majors, joves i nins sense cap discriminació per edat o sexe; que tindrà cura dels aspectes culturals (biblioteca, sala de reunions...), d'esbarjo (pati de jocs, televisió, guarderia per als infants el temps de les missses,...); lloc de reunió (fomentar l'amistat seriosa entre la joventut masculina i femenina...).

El diumenge dia 25 d'abril de 1971 es realitzà la benedicció i inauguració del centre parroquial, que va anar a càrrec del Vicari general, Mn. Guillem Fiol Colom. El cost total de les obres va ser d'un milió de pessetes, que va pagar íntegrament Isabel Mª Llabrés Seguí. Els padrins de la benedicció varen ser Gabriel Llabrés Seguí i Francisca Ballester Vives, germà i neboda, respectivament, de la donant.

La parròquia del Port encarregà al pintor Josep Miret Aleu un retrat de Jaume Ballester Arbona, que va costar 3.000 pessetes perquè presidís la biblioteca del centre parroquial en agraïment a la generosa donació de la seva esposa Isabel Llabrés. A la façana del centre parroquial hi ha una làpida on és pot llegir: "*Centro Parroquial Jaime Ballester Arbona. Puerto de Sóller. MCMLXXI*".

La benefactora Isabel Mª Llabrés amb el vicari general Guillem Fiol davall el retrat de Jaume Ballester Arbona realitzat pel pintor Josep Miret.

CONCLUSIÓ

El pare Francesc Servera Miralles, M.S.S.C.C., que va ser ecònom del Port entre els anys 1983 i 1986 va pagar aquest darrer any i de la seva pròpia butxaca l'enrajolat nou de tota l'església, que va costar 3.000.000 de pessetes.

El presbiteri planificat en el projecte original encara no s'ha fet i el centre parroquial ara és la casa de colònies Sant Ramon de Penyafort que té llogada la parròquia del Port.

Segons la família Montis, l'arquitecte Josep d'Oleza, quan va projectar els arcs que separen els trams de l'església, es va inspirar en l'arc de la tafona de la possessió d'Es Port.

RESPONSABLES DE LA PARRÒQUIA DE SANT RAMON DE PENYAFORT DES DE L'ANY 1913 FINS L'ACTUALITAT

CÀRREC/ANYS	NOM	OBSERVACIONS
Vicari (1913-1918)	Joan Vich Salom	L'u de juny de 1913 l'oratori del Port es transforma en vicaria <i>in capite</i>
Vicari (del 14 de març al 12 de desembre de 1918)	Jordi Roca Cànaves	
Vicari (1919-1921)	Antoni Caparó Busquets	
Vicari (1921-1922)	Mateu Bosch Caldentey	
Vicari (1922-1924)	Andreu Rado Nadal	
Vicari (1924-1925)	Antoni Joan Garau Serra	
Vicari (1925-1929)	Andreu Rado Nadal	
Vicari (1929-1930)	Gabriel Cabrer Calafell	
Vicari (1930-1937)	Nicolau Frau Jaume	
Ecònom (1937-1949)	Joan Sueca Miralles	El 27 de desembre de 1937 la vicaria del Port es transforma en parròquia.
Ecònom (1949-1955)	Miquel Castanyer Mayol	
Ecònom (1955-1968)	Josep Morey Vicens	

LA PARRÒQUIA DE SANT RAMON DE PENYAFORT DEL PORT DE SÓLLER / MORELL

Ecònom (1968-1971)	Felip Guasp Nadal	
Ecònom (1971-1973)	Miquel Garau Cantallops	
Ecònom (1973-1977)	Josep Cortès Segura	
Ecònom (1977-1979)	Llorenç Lladó Calafat	
Ecònom (1979-1983)	Josep Lliteras Cladera	
Ecònom (1983-1986)	Francesc Servera Miralles M.S.S.C.C.	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1986-1988)	Bartomeu Barceló Nadal (moderador), Rafel Horrach Llabrés i Llorenç Lladó Calafat.	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1988-1989)	Llorenç Lladó Calafat (moderador), Rafel Horrach Llabrés i Gaspar Alemany Ramis (M.S.S.C.C.).	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1989-1990)	Llorenç Lladó Calafat (moderador) i Rafel Horrach Llabrés .	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1990-1992)	Llorenç Lladó Calafat (moderador), Joan Simonet Vidal i Joan Pons Payeras.	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1992-1993)	Llorenç Lladó Calafat (moderador) i Joan Simonet Vidal.	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1993)	Llorenç Lladó Calafat (moderador) i Joan Simonet Vidal i Mateu Tous Vanrell	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1993-1994)	Llorenç Lladó Calafat (moderador) i Mateu Tous Vanrell	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1994-1995)	Llorenç Lladó Calafat (moderador), Mateu Tous Vanrell i Ricard Janer Bonafè M.S.S.C.C.	
Rectors solidaris de la Vall de Sóller (1995-1996)	Llorenç Lladó Calafat (moderador), Ricard Janer Bonafè M.S.S.C.C. i Joan Servera Terrassa	

Responsable (1996-1999)	Antoni Garau Garau	El 31 d'agost de 1996 l'equip de rectors solidaris integrat per Joan Oliver Font (moderador), Antoni Garau Garau i Ricard Janer Bonafè, acorden repartir-se la responsabilitat de les parròquies.
Responsable (1999-2001)	Esteve Serna Rosselló	
Responsable (2001-2008)	Joan Perelló Sansó	
Rectors Solidaris de la Vall de Sóller (2008-)	Marià Gastalver Martín (moderador), Ricard Janer Bonafè i el vicari solidari Jaume Mercant Simó.	

FONTS CONSULTADES

Arxiu parroquial de Sant Bartomeu
 Arxiu parroquial de Sant Ramon de Penyafort
 Arxiu de Mn. Josep Morey Vicens
 Arxiu de Mn. Felip Guasp Nadal
 Butlletí de la Diòcesi de Mallorca
 Setmanari *Sóller*

AGRAÏMENTS

Felip Guasp Nadal
 Antoni Matheu Morey
 Joan Oliver Font
 Joan Perelló Sansó
 Ramon Ripoll Vanrell